

GÖÇ YÖNETİMİNDE YEREL YÖNETİMLERİN ROLÜ: HATAY İLÇELERİNDE BİR ANALİZ

Doğan PEKER¹
Mehmet ERDEM²
Mehmet CEMİLOĞLU³
Hatice PEKER⁴

Geliş/Received: 08.04.2023

Kabul/Accepted: 23.09.2023

DOI: <https://doi.org/10.58724/assam.1279697>

ÖZ

Dünyadaki ülkeler ve Türkiye, uluslararası kriz ve savaşlara bağlı olarak göç dalgasından etkilenmektedir. Göçmenlerin kentsel alanlarda 'mekânsal yoğunlaştıkları' görülmektedir. Merkezi yönetimlerin yanında önemli aktör olan yerel yönetimlere önemli görevler, kentsel politika uygulamalarını doğuran süreçler ortaya çıkartmaktadır. Suriye uluslararası göç dalgasından etkilenen sınır kentlerinden Hatay ilinde amaçlı örneklem ile seçilen Reyhanlı, Dörtyol, Erzin ve Hassa Belediyeleri'nin 2021 faaliyet raporları nitel yöntem olan belge inceleme ve MAXQDA içerik analizi yöntemi programı ile veri çözümlemesi yapılan bu çalışmada literatürden oluşturulan 13 tema ile kavramsal kodlama yöntemi kullanılarak 343 kod listesi oluşturulmuştur. Yerel yönetimlerin göç yönetimi sürecinde önemli aktör oldukları, mevzuat düzenlemesi, kaynak eksikliği ve veri yönetimi bağlamında işbirliği içinde olmaları, politika oluşturma süreçlerinde kısa, orta ve uzun süreli plan ve programlarının olması gerektiği yönünde görüşler oluşmuştur. Seçilen dört ilçe belediyelerin süreçleri yönettikleri, örnek farklı uygulama yaptıkları görülmüştür. Göç yönetimi süreci bağlamında yerel yönetimlerin yeri; kaynak artırılması, işbirliği yapılmasını, sorunların çözümünde finansal, bürokratik, siyaset alanlarının etkin olması yönündedir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Yerel Yönetimler, Belediyeler

THE ROLE OF LOCAL GOVERNMENTS IN MIGRATION MANAGEMENT: AN ANALYSIS IN HATAY DISTRICTS

ABSTRACT

Countries in the World and Turkey are affected by the migration wave due to international crises and wars. It is seen that immigrants are 'spatial concentration' in the urban areas. Local governments, which are important actors besides central governments, create essential tasks and processes that lead to urban policy implementations. In this study, the data analysis of the 2021 annual reports of the municipalities of Reyhanlı, Dörtyol, Erzin, and Hassa, selected with purposeful sampling in Hatay, one of the border cities affected by the Syrian international migration wave, with the qualitative method document review and MAXQDA content analysis method program, conceptual coding with 13 themes created from the literature. By using the method, 343 code lists were created. There have been opinions that local governments are important actors in the

¹ Dr. Millî Eğitim Bakanlığı, doganpeker_31@hotmail.com ORCID: 0000-0001-8202-1902

² Müdür, Millî Eğitim Bakanlığı, merdem91@hotmail.com ORCID: 0000-0003-0814-524X

³ Müdür, Millî Eğitim Bakanlığı, mehmetcemilolu@gmail.com ORCID:0000-0002-1339-7014

⁴ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, hatice_peker15@hotmail.com ORCID:0000-0003-0348-0583

Hakem değerlendirmesi: Dış Bağımsız.

Yazar Katkısı: Tüm yazarlar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışma için destek alınmamıştır.

Etik Onay: Etik onay gerektirmeyen çalışmadır.

Çıkar Çatışması Beyanı: Çalışma ile ilgili herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Peer Review: Independent double-blind.

Author Contributions: All authors contributed equally.

Ethics Approval: This is a study that doesn't require ethical approval.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest with any institution or person related to the study.

migration management process, that they should cooperate in the context of legislative regulation, lack of resources and data management, and that they should have short, medium, and long-term plans and programs in policy-making processes. It has been observed that the selected four district municipalities manage the processes and do different practices.

In the context of the migration management process, the place of local governments is to increase resources, cooperate, and be effective in solving problems in the financial, bureaucratic, and political fields in solving problems.

Keywords: Migration, Local Administrations, Municipalities

1.GİRİŞ

Küreselleşme ve neo-liberal politikaların uygulanması, teknolojinin hızlı ilerlemesi, savaşlar ve krizler ülkeleri derinden etkilemektedir. Göç olgusu bağlamında ülkelerin birbirlerini etkilemesi daha da görünür kılınmaktadır. Türkiye’de küresel kriz ve bunlara bağlı olarak uluslararası göç dalgasından etkilenen ülkelerin başında gelmektedir. Bunun nedenleri arasında ülkemizin jeopolitik konumu ve coğrafi konumu başı çekmektedir.

Göç sorunu, insanların atomik yapısı, daha iyi yaşama istediği, refah düzeyinin artırılması, can güvenliği gibi sayısız nedeni altında barındıran sosyal bir olgudur. Göç, mekân açısından iki yönlü etkisi olan bir hareketliliklerdir. Göç edilen mekâna etkisi özellikle kentsel bölgelere daha fazladır. Türkiye, coğrafi konumu nedeniyle Ortadoğu ve Asya ülkeleri vatandaşlarının gelişmiş ülkeler olan Avrupa ülkelerine geçiş yolu üzerindedir. Türkiye, özellikle Suriye’ye sınır komşu olması nedeniyle Suriye krizinden en çok etkilenen ülke olmuştur.

Uluslararası göç dalgasından Türkiye’nin en fazla etkilenen şehirleri de sınırda bulunanlardır. Suriye krizinden göç olgusu bağlamında en fazla etkilenen şehirlerimiz İstanbul, Hatay, Gaziantep, Kilis, Şanlıurfa olarak dikkati çekmektedir.

Göç olgusuna yerel ölçekte etki eden aktörler vardır. Yerel yönetimler bu aktörlerin en önemlilerindedir. Yerel yönetimlerin göç yönetimi bağlamında buldukları bölgelerde nüfuslarının belli oranında “mülteci”, “sığınmacı” olması çok yönlü etkilenmektedir. Temel belediye hizmetlerinden başlamak üzere sağlık, eğitim gibi çok boyutlu hizmeti gerektiren faaliyetleri gerektirmektedir.

Bu çalışmada, Suriye uluslararası göç dalgasından yerel yönetimlerin, göç yönetimi bağlamında sınır şehirlerinden olan Hatay ili, ilçelerinden Reyhanlı, Dört Yol, Erzin ve Hassa yerel yönetimlerinin rolü, karşılaştıkları sorunlar, mevzuattan kaynaklı yapısal sorunlar, yapılması gereken öneriler bağlamında irdelenmiştir.

2. YEREL YÖNETİMLERİN MEVZUATTA DURUMLARI

2.1 Anayasada Yerel Yönetimlerin Yeri

Türkiye Cumhuriyeti Devletinde anayasa çalışmaları Osmanlı Devletinin son dönemlerine kadar dayanır. Türk Anayasal gelişmeleri 1876 Kanuni Esasi, 1908 Anayasası, 1921, 1924,1961 ve 1982 anayasalarıdır. 1982 Anayasasında yerel yönetimler ile ilgili olarak mahalli idareler başlığında 127. maddesinde “ *il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir. Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.*” şeklinde tanımlanmaktadır. Anayasanın 127. Maddesinde yerinden yönetim ilkesinin açıkça ifadesini bulduğu görülmektedir. Yerel yönetimler buldukları lokasyonlar da önemli aktörlerdir (Peker ve Köseoğlu, 2021: 87).

Yerel yönetimlerle ilgili, anayasada “*mahalli müşterek ihtiyaçları karşılamak*” ve “*kanunla düzenleme yapma zorunluluğu*” ifade edilmesi kanun yapılması yerel yönetimleri güvenceye alma noktasındadır (Şahin, 2019; 35). Mahalli müşterek ihtiyaçları karşılamak ile ilgili olarak ise değişen şartların neler olduğu, ayrıca küresel bir sorun ile yerelde karşılaşması yerel yönetimleri hem mevzuat açısından hem de kaynak yetersizliği açısından ciddi sıkıntıya sokmaktadır. “*Mahalli müşterek*

ihtiyaçlar” ile hizmetin sunulduğu alan olarak görülmektedir. Diğer kastedilen ise ekonomik ölçek olarak görülmektedir. Ekonomik ölçek açısından sunulan hizmetin mekân ile ilgili alanı kastedilmektedir (Eryılmaz, 2018: 190).

Neo-liberal politikalar, küreselleşme ve uluslararası krizlerin neden olduğu durumlarla ülkelerin etkilenmesi, merkezi yönetim ile yerel yönetimlerin sorunlarla baş etmesi, koordinasyonu, yetki paylaşımını ve kaynak aktarımını gerektirmektedir. Bu krizlere bağlı olarak uluslararası göç dalgasında yerel yönetimlerin sorunun yaşandığı yereldeki aktör olması, halka en yakın olması nedeniyle yapısal düzenlemelerin yeniden yapılanmaları gerekliliğini ortaya koymaktadır (Ekici, 2005: 60). Bir başka ifade ile yerel yönetime daha fazla yetki, kaynak aktarımı gerektiği şeklindedir.

Küreselleşme ve buna bağlı uluslararası krizlerden kaynaklı olmakla beraber yerel yönetimlerin görevleri ve faaliyetleri oldukça karmaşık hale gelmektedir. Yerel yönetimlerin görev ve sorumluluk bağlamında anayasanın kaustik yapıda olması tüm ayrıntıları ile belirtilmesinden ziyade belli çerçevesi çizilmesi gerekmektedir. Anayasadan ziyade daha detaylı, günümüze ve geleceğe dönük kanunlar olarak yapılmalıdır.

2.2. Büyükşehir Belediye Kanunu (5216) ve Belediye Kanunu (5393)

Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun (m) maddesinde, “sosyal donatılar yapmak, işletmek”, (n) maddesinde, “mabetler, sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, malzeme desteğinde bulunmak”, (v) maddesinde, “yetişkinler, yaşlılar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek ve geliştirmek” yine ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri başlığı (d) maddesinde “yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak” şeklinde Büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyelerinin görevleri belirtilmiştir. Belediyelerin bu görevlerinde toplumun dezavantajlı kesimlerine karşı görevli olduklarını göstermektedir (Ateş, 2020: 27).

5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun (3) (a) “Belediye: Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisini” belediyeyi tanımlarken, aynı kanun (13) maddesinde “herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur.” Bu maddede yerel yönetimlerce sunulan hizmetlerden faydalanmak için vatandaşlık şartı aranmamaktadır. Yani hemşehri olmasının yeterli olacağı belirtilmiştir.

Gerek 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu gerekse 5393 Belediye Kanununda uluslararası “göçmenler”, “sığınmacılar”, “mülteciler” ile ilgili ihtiyaçları hakkında belirtilen madde yoktur. Bu kanunun, yerel yönetimleri, uluslararası göç dalgası ile gelen sığınmacı, göçmen, mülteciler bağlamında sıkıntıya soktuğu görüşü hâkimdir. Sığınmacı, mültecilere “hemşehri hukukuna” dayandırılarak muhtaçlara/yoksullara sosyal transfer şeklinde yapıldığı görülmektedir (Erdoğan, 2017: 119). Ancak bu durumda da tereddütler oluşmakta olup Sayıştay denetimlerine takılma endişesi yönünde görüşler oluşmaktadır (Erdoğan, 2017: 41).

Küreselleşmeye bağlı olarak yaşanan krizlerin doğurduğu sorunlar ile ilgili yerelde yüz yüze gelinmektedir. Bu bağlamda yerel lokasyonlar da halka en yakın birim ve aktör olarak karşımıza çıkan yönetimlerdir. Yerel yönetimler ile ilgili olarak mevzuat olarak gerekli düzenlemelerin yapılmasıdır.

2.3. 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu 2013 yılında Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Alandaki mevzuat eksikliği Avrupa Birliği Müktesebatına uyum çerçevesinde yürürlüğe girerek Türkiye’de göç bağlamında “sivil göç” yönetimine zemin oluşturmuştur (Ateş, 2020: 24).

6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun (96) maddesi (1.) fıkrasında “kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ile uluslararası

kuruluşların öneri ve katkılarından da faydalanarak uyum faaliyetleri planlayabilir.” Yerel yönetimlerle yabancıların uyum sağlaması amacıyla katkılarından faydalanabilir ifade edilmektedir. Bu maddede yerel yönetimler ile son derece zayıf yetki ve kararların Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’ne bırakıldığı görülmektedir. Kanunda yerel yönetimlere zayıf yetki verilmesi Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün uyum faaliyetlerinde yerel yönetimlerden “öneri ve katkılar” beklendiği şeklindedir (Erdoğan, 2017: 42 ; Ateş, 2020: 24).

Avrupa Birliği ve gelişmiş batı ülkelerinde uluslararası göç dalgasına bağlı “mülteci”, “sığınmacı”, “göçmen” konularında yerel yönetimleri daha merkeze alan uygulamalar dikkati çekmektedir. Demokrasinin gelişmesine katkı sağlayan kent konseylerinin de sürece katkı sağlaması ayrıca marjinalleşmenin ve uyum probleminin önüne geçilmesi bağlamında etkili olmaları ve katkı sağlamaları söz konusu olacaktır (Erdoğan, 2017: 42).

3. GÖÇ YÖNETİMİNDE YEREL YÖNETİMLERİN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR

2011 yılında başlayan Suriye Krizi’ne bağlı olarak uluslararası göç dalgasına Türkiye hazırlıksız karşılaşmıştır. Göç dalgası hem ulus devletlerine hem de yerelde önemli aktör olan yerel yönetimlere önemli görev ve sorumluluklar yüklemektedir. Göç dalgası, süresinin belirsizliği, finansal ve sosyo-ekonomik nedenler sürece eklendiğinde yönetilmesi gereken önemli bir krizdir. Literatürde yerel yönetimlerin göç yönetiminde karşılaştıkları sorunları Ateş’e (2020) göre;

- Mevzuata ilişkin sorunlar
- Yönetimsel sorunlar
- Finansal sorunlar
- Dil sorunları
- Profesyonel nitelikli eleman eksikliği
- Eğitim sorunları
- Sağlık sorunları
- Konut ve barınma sorunları

başlıkları altında ele almıştır (Ateş, 2020: 28-31).

Erdoğan (2017) ve arkadaşları tarafından hazırlanan “ “Kopuş”tan “Uyum”a Kent Mültecileri, Suriyeli Mülteciler ve Belediyelerin Süreç Yönetimi: İstanbul Örneği” başlıklı çalışmada detaylı araştırma yapılarak süreçle ilgili bulgular ortaya konmuştur. Çalışmanın merkezinde mültecilerin %92’ni aşan bölümünün “kentli mülteciler” olarak kentlerde yaşadıklarını tespit edilmiştir. Karşılaşılan sorunlar ve konu alanları şöyledir:

- İstanbul ilçe belediyelerinde mülteciler konusundaki süreç yönetiminin temeli “sayısal büyüklük”
- İlçe belediyesi bazlı veri tabanı ve ortak veri tabanı ihtiyacı
- Belediyelerin yasal ve idari anlamda mültecilerle ilgilenme yükümlülüğü var mıdır?
- Yasal ve idari değişiklikler yapılmalı mı?
- Belediyelerde mülteciler konusu hangi birim tarafından ele alınmaktadır?
- Mülteciler için personel istihdamı
- Mülteci sayıları ve mültecilerin özellikleri konusundaki bilgiler
- Belediye gelirleri ve mülteciler
- Belediyelerin mültecilere yönelik çalışmaları
- Belediye hizmetleri Suriyeli mültecilerin ne kadarına ulaşmaktadır?
- Suriyelilerin çalışma durumları ve işletmeleri
- Dilencilik ve belediyeler
- Mülteciler konusunda hangi kurumlarla işbirliği yapılıyor?
- Uluslararası kurumlarla işbirliği
- Uyum çalışmaları ve belediyeler
- Çok amaçlı toplum merkezleri
- Faaliyetler kimin ve hangi kurumların öncülüğünde gerçekleşmektedir?
- Mültecilere yönelik çalışmaların finansmanı nasıl sağlanıyor?

- Faaliyetler için kaynaklar nasıl düzenlenmeli?
- Mülteciler belediyelerin mali ve iş yükünü ne kadar artırdı?
- Suriyeli mültecilere nerede hizmet veriliyor?
- Sağlık ve eğitim sorunlarına yardımcı olunuyor mu?
- Suriyelilerin gelecek planları: kalırlar mı dönerler mi?
- Suriyeliler ile yerel halk arasında gerginlik olasılığı
- Mültecilerin karar süreçlerine dâhil olmaları
- Diğer konular/sorunlar

başlıkları altında çalışma ele alınmıştır (Erdoğan, 2017: 59-117).

C. Babaoğlu ve M. Kocaoğlu (2017) tarafından yapılan “ ‘Kentli’ sığınmacılar meselesi ve belediyeler” başlıklı çalışmada kentlere uyum sürecini etkileyen faktörleri şöyledir;

- Yasal/idari faktörler
- Ekonomik faktörler
- Bireysel ve toplumsal faktörler

başlıkları şeklinde ele almışlardır (Babaoğlu ve Kocaoğlu, 2017: 504-508).

Uluslararası göç dalgalarından etkilenen ülkelerin karşılaştığı zorluklar ve göçmen veya sığınmacıların kalıcı yoksa tekrardan kendi ülkelerine dönmeleri noktasında ki belirsizliklerdir (Ateş, 2020: 28). Ev sahibi yerleşim yerleri bu belirsizlikle birlikte göçmen ve sığınmacıların acil ihtiyaçlarının karşılanma alanı olarak görülmektedir. Bu durum yerel yönetimleri göç krizi ile ilgili sorunlarla karşı karşıya bırakmaktadır. Hali hazırda yerel halkın hizmetlerini karşılamaları söz konusu iken yerleşim yerleri nüfuslarının %10’u hatta %50’si bazen de %100’ünden fazla mülteci ile karşı kalınması görevlerinin zorluğunu ortaya koymaktadır.

4. ARAŞTIRMA

Bu bölümde Hatay ilinde bulunan Reyhanlı, Dörtyol, Erzin ve Hassa İlçe Belediyelerinin faaliyet raporları üzerinden belediyelerin uluslararası göç dalgası olan Suriye Krizine ait göç ile ilgili faaliyetleri incelenecektir.

4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı uluslararası göç dalgasına ilk maruz kalan sınır kenti olan Hatay’daki ilçe belediyelerinden Reyhanlı, Dörtyol, Erzin ve Hassa ilçe belediyelerinin göç ile ilgili hizmetleri, karşılaşılan problemleri, süreçleri nasıl yönettiklerini ve mevcut durumu tespit etmektir.

Suriye göç dalgası ile literatür incelendiğinde göç ile ilgili çalışmaların olduğunu sınır şehirlerinde daha detaylı sınırlı ilçe düzeyinde görece az olması, Hatay ilinin “medeniyetler şehri” olması bağlamında göç ile tarihsel bir arka planının olması “Göç yönetiminde yerel yönetimlerinin rolü: Hatay ilçelerinde bir analiz” isimli çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Yapılan bu çalışma literatüre ve kamu yönetimi alanında ve giderek “mültecilerin kentleşmesi” bağlamında yerel yönetimler açısından katkı sağlayacağı ve yeni yapılacak çalışmalara temel oluşturacağı düşünülmektedir.

4.2. Araştırmanın Yöntemi

Nitel araştırmada gözlem, görüşme, doküman analizi gibi nitel veri toplama araçlarının kullanıldığı olgu ve olayların gerçekçi ve doğasında tümevarımsal şekilde ortaya konulduğu nitel bir sürecin izlenerek sonucun ortaya konulduğu araştırma olarak görülmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 41). Bu araştırma nitel analiz yöntemiyle yapılan bir belge incelemesidir. Belge incelemesi yöntemiyle Reyhanlı, Dörtyol, Erzin, Hassa ilçe belediyelerinin faaliyet raporlarından elde edilen veriler, literatürden oluşturulan temalar aracılığıyla MAXQDA nitel analiz programında içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir.

İçerik analizi ile hedeflenen toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde dokümanlar aracılığıyla elde edilen kavramlardan hareket noktasından temalara ulaşmaktır. Nihayetinde elde edilen verilerin daha anlaşılır hale getirmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 242).

4.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Hatay Kentindeki bütün ilçe belediyelerinin faaliyet raporları oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise, amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen Reyhanlı, Dörtyol, Erzin, Hassa İlçe Belediyelerinin 2021 yılı faaliyet raporlarından oluşmaktadır. Amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumları derinlemesine çalışmaya imkân vermektedir. Bu bağlamda amaçlı örnekleme yöntemleri birçok durumda olgu, olayların ortaya çıkartılması ve açıklanmasında faydalı olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 118). Amaçlı örneklemin seçiminde Hatay'ın ilçelerinin nüfus, bölge, demografik yapı, göçmenlerin mekânsal yoğunlaşması gibi kriterler dikkate alınarak seçilmiştir.

4.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

“Göç yönetiminde yerel yönetimlerinin rolü: Hatay ilçelerinde bir analiz” isimli çalışma yerel yönetimlerin göç yönetimindeki süreçler ile faaliyetlerini incelemek için yapılmıştır. Araştırmanın sınırlılıkları çalışmalara dört ilçe belediyesi dâhil edilmiştir. Sınır şehirleri büyükşehir belediyeleri ve diğer sınır il ve ilçe belediyelerinin dâhil edilmesi sınırlılıklarındandır. Ayrıca Suriye uluslararası göç dalgası 2011 yılından günümüze ve gelecekte etkisi olacak bir olgudur. Bu bağlamda incelenmesi gereklidir. Ancak zaman sıkıntısı nedeniyle yalnızca 2021 yılı faaliyet raporları incelenmiştir.

5. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

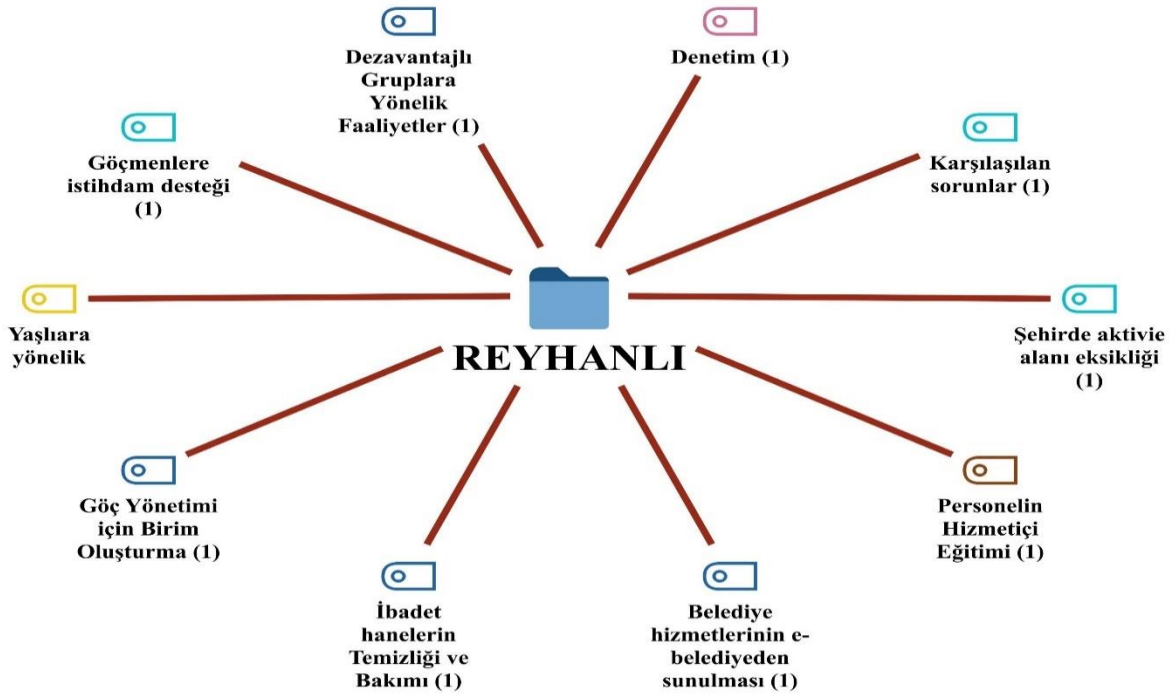
Reyhanlı, Dörtyol, Erzin ve Hassa Belediyeleri 2021 Faaliyet Raporları 13 tema içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Aşağıda araştırmayı oluşturan temalar belirtilmiştir;

1. Park ve bahçe alanları yapımı ve işletilmesi
2. Temizlik hizmetleri
3. Güvenlik; kayıt dışılık, dilencilik
4. Karşılaşılan sorunlar; göç verme, işsizlik,
5. İbadethanelerin bakımı ve temizliği
6. Eğitim hizmetleri; personel hizmetiçi eğitimi, mesleki eğitim desteği
7. Sağlık hizmetleri; denetim, bilgilendirme
8. Ekonomik yardımlar
9. Konut ve barınma faaliyetleri
10. Uluslararası kuruluşlarla işbirliği
11. Halkın katılımı ve paylaşım
12. Dezavantajlı gruplara yönelik faaliyetler
13. Sosyal transfer; gıda, kırtasiye, ev eşyası vs.

Temalar literatürden uygulama ve araştırma çalışmaları ile yerel yönetimlerin mevzuattan kaynaklı görevlerinden esinlenerek oluşturulmuştur. Bu bağlamda “park ve bahçe alanları yapımı ve işletilmesi” yerel halk ve göç ile gelen “göçmen”, “sığınmacı” nüfus başına düşen park ve bahçe alanlarının artırılmasını anlamak amacıyla tema oluşturulmuştur. “Temizlik hizmetleri” teması mevcut ilçe nüfusu ile “göçmen”, “sığınmacı” nüfusla birlikte temizlik hizmetlerinin artışı anlamak amacıyla oluşturulmuştur. “Güvenlik; dilencilik, kayıt-dışılık ile mücadele, denetim” teması ilçelerde artan dilencilik, kayıt-dışılık, güvenlik, denetim için yapılan faaliyetlerle anlamak amacıyla oluşturulmuştur. “Karşılaşılan sorunlar” teması ilçelerde yerel yönetimlerin karşılaştıkları sorunları anlamak amacıyla oluşturulmuştur. “İbadethanelerin bakımı ve temizliği” teması ilçe nüfusu ve “göçmen”, “sığınmacı” nüfusla birlikte kullanılan ortak alanlarda yerel yönetimlerin faaliyetlerini anlamak amacıyla oluşturulmuştur. “Eğitim hizmetleri” teması ilçe nüfusu ile birlikte “göçmen”, “sığınmacı” nüfusa sunulan hizmetlerde personel hizmetiçi eğitimi, mesleki teknik alan vs. alanlarda yerel yönetimlerin faaliyetlerini anlamak amacıyla oluşturulmuştur. “Sağlık hizmetleri” teması ilçe nüfusuyla birlikte “göçmen”, “sığınmacı” nüfusa sunulan sağlık alanındaki hizmetleri anlamak

amacıyla oluşturulmuştur. “Ekonomik yardımlar” teması ilçe nüfusuyla birlikte “göçmen”, “sığınmacı” nüfusa yapılan sosyal transferleri anlamak amacıyla oluşturulmuştur. “Konut ve barınma faaliyetleri” ilçe nüfusunda ihtiyacı olan vatandaşlar ile “göçmen”, “sığınmacı” nüfusa ihtiyaçları ile yerel yönetimlerin faaliyetlerini anlamak amacıyla oluşturulmuştur. “Uluslararası kuruluşlarla işbirliği” teması göç yönetimi bağlamında yerel yönetimlerin yaptığı işbirliğini anlamak amacıyla oluşturulmuştur. “Halkın katılımı ve paylaşım” teması kentlerde demokrasinin gereği süreçlerin halkın bilgisine ve süreçlere katılımları sorunların çözümünde çok değerli olduğundan yerel yönetimlerin süreçlere halkın katılımını ve bilgisine sunulan faaliyetleri anlamak amacıyla oluşturulmuştur. “Dezavantajlı gruplara yönelik faaliyetler” teması ilçelerde kırılan dezavantajlı toplum kesimlerine ve “göçmen”, “sığınmacı” nüfusa yönelik yerel yönetimlerin faaliyetlerini anlamak amacıyla oluşturulmuştur. “Sosyal transferler” teması ilçe nüfusu ile “göçmen”, “sığınmacı” nüfusa yapılan sosyal transferleri anlamak amacıyla oluşturulmuştur.

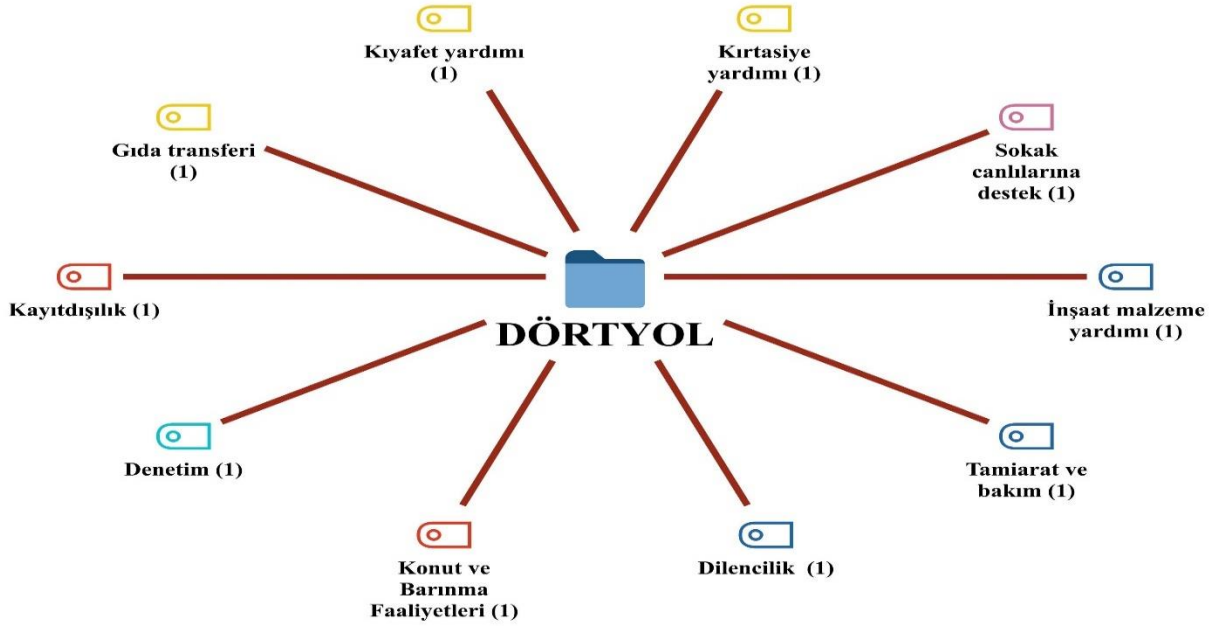
Şekil-1 Reyhanlı Belediyesi 2021 Yılı Faaliyet Raporu Bulgular Kod Listesi

Şekil-1 Reyhanlı Belediyesi 2021 Yılı Faaliyet Raporu Bulgular Kod listesi

Şekil-1’de Reyhanlı Belediyesi’nin 2021 yılı faaliyet raporunda 13 temaya göre oluşan yaptıkları faaliyetlerin kod listesi verilmiştir.

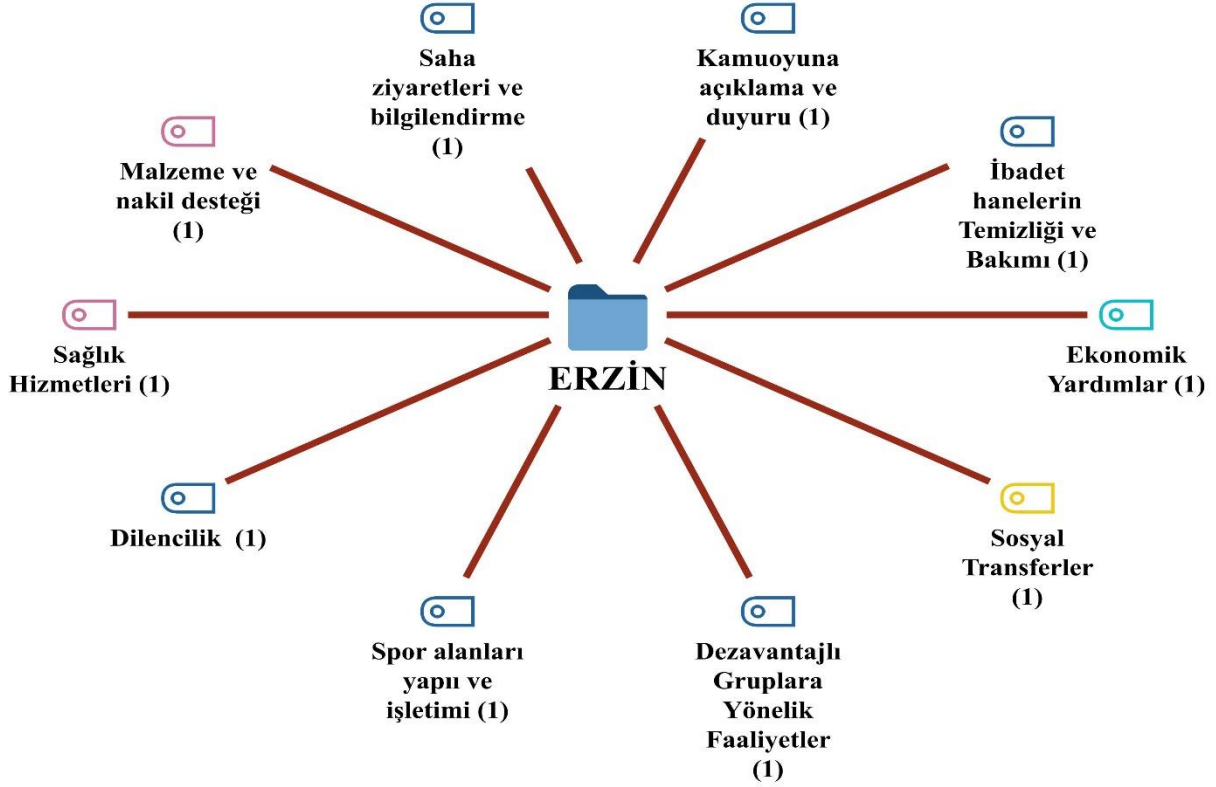
Şekil-2 Dörttyol Belediyesi 2021 Yılı Faaliyet Raporu Bulgular Kod Listesi

Şekil-2 Dörttyol Belediyesi 2021 Yılı Faaliyet Raporu Bulgular Kod listesi

Şekil-2’de Dörttyol Belediyesi’nin 2021 yılı faaliyet raporunda 13 temaya göre oluşan yaptıkları faaliyetlerin kod listesi verilmiştir.

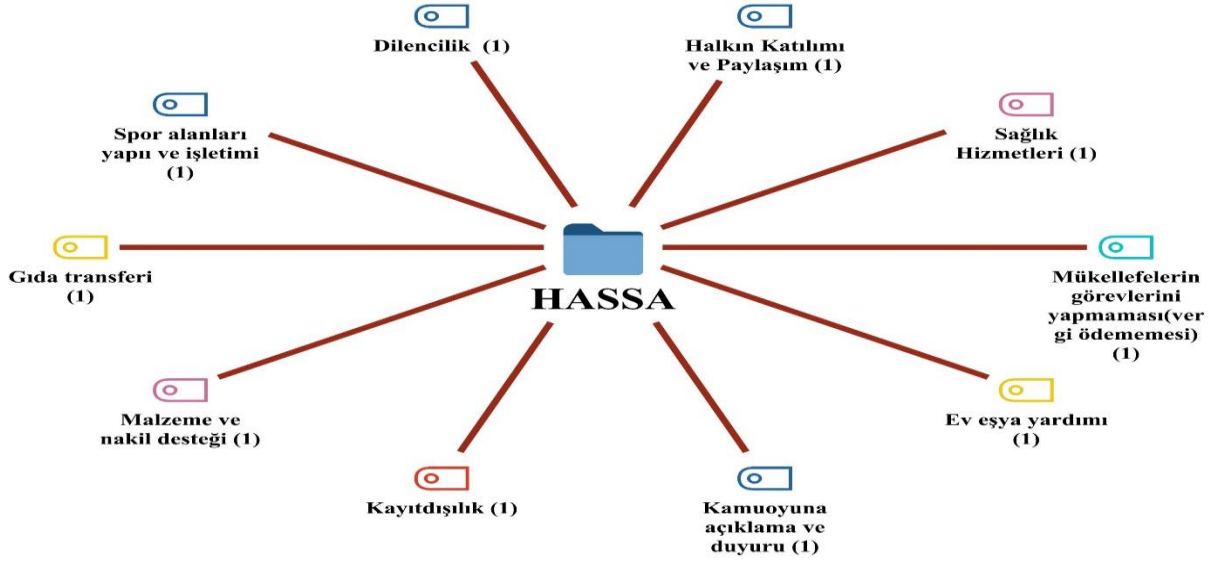
Şekil-3 Erzin Belediyesi 2021 Yılı Faaliyet Raporu Bulgular Kod Listesi

Şekil-3 Erzin Belediyesi 2021 Yılı Faaliyet Raporu Bulgular Kod listesi

Şekil-3'de Erzin Belediyesi'nin 2021 yılı faaliyet raporunda 13 temaya göre oluşan yaptıkları faaliyetlerin kod listesi verilmiştir.

Şekil—4 Hassa Belediyesi 2021 Yılı Faaliyet Raporu Bulgular Kod Listesi

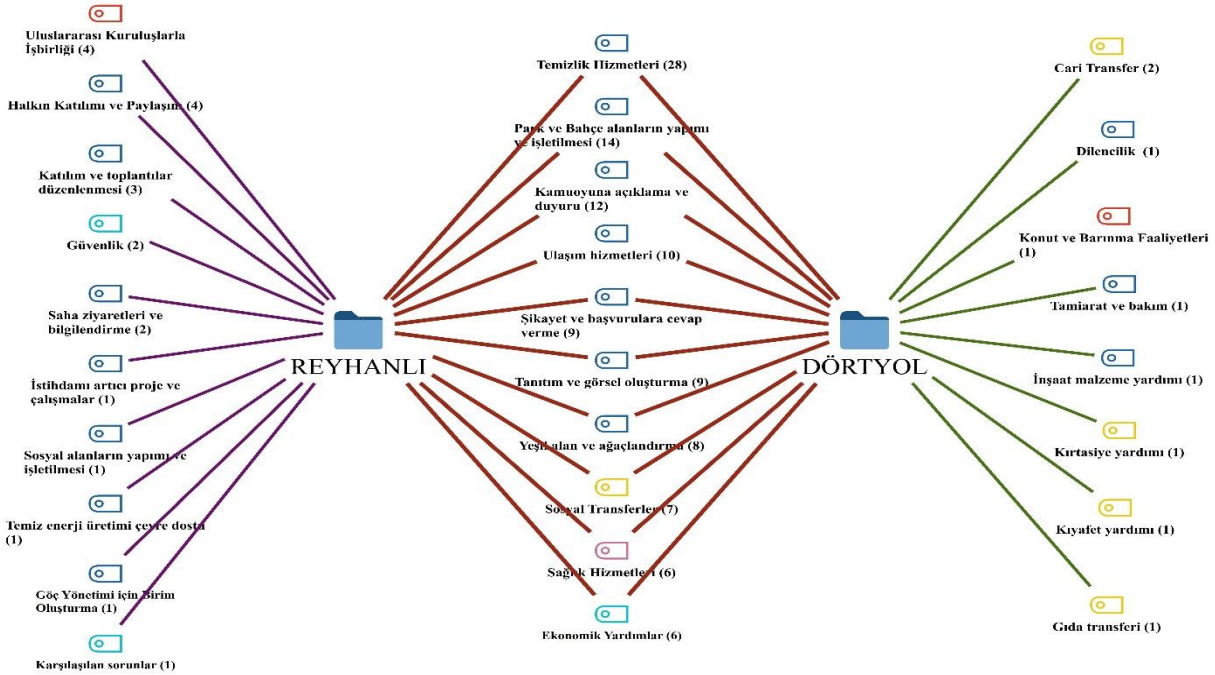

Şekil-4 Hassa Belediyesi 2021 Yılı Faaliyet Raporu Bulgular Kod listesi

Şekil-4'te Hassa Belediyesi'nin 2021 yılı faaliyet raporunda 13 temaya göre oluşan yaptıkları faaliyetlerin kod listesi verilmiştir.

Şekil-5 Reyhanlı ve Dörttyol Belediyesi İki vaka modeli

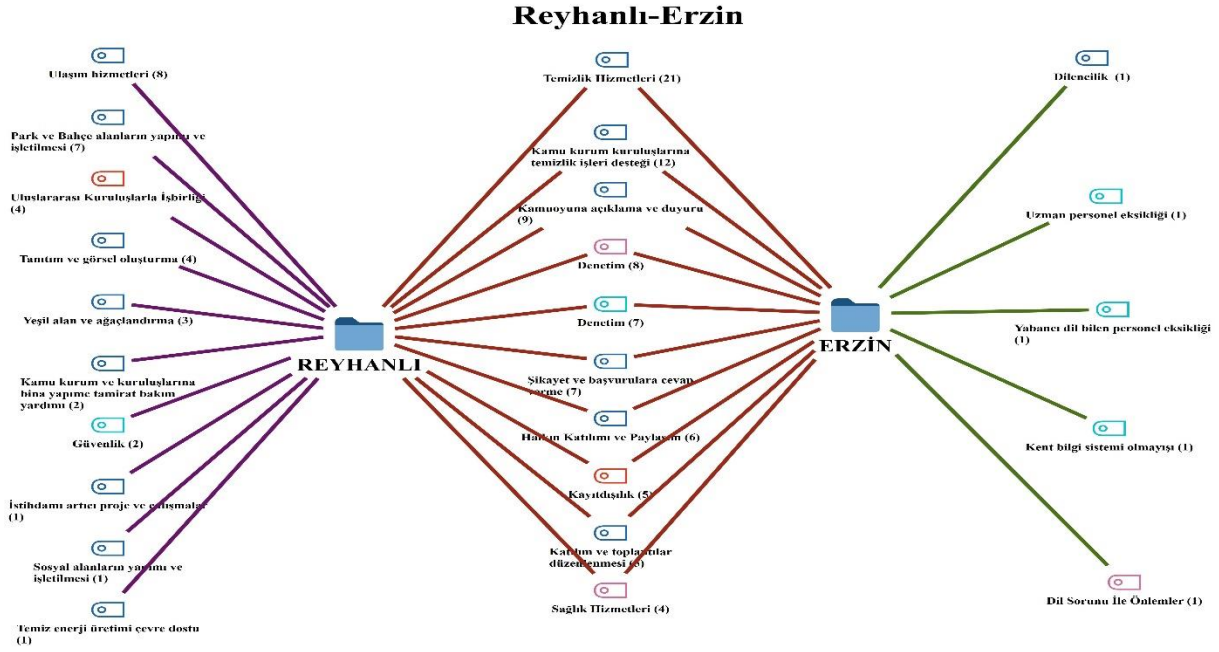
Reyhanlı-Dörttyol

Şekil-5 Reyhanlı ve Dörttyol Belediyeleri iki vaka modeli

Şekil-5'te Reyhanlı ve Dörttyol Belediyeleri'nin 2021 yılı faaliyet raporlarından oluşan kod listeleri iki vaka modeli verilmiştir.

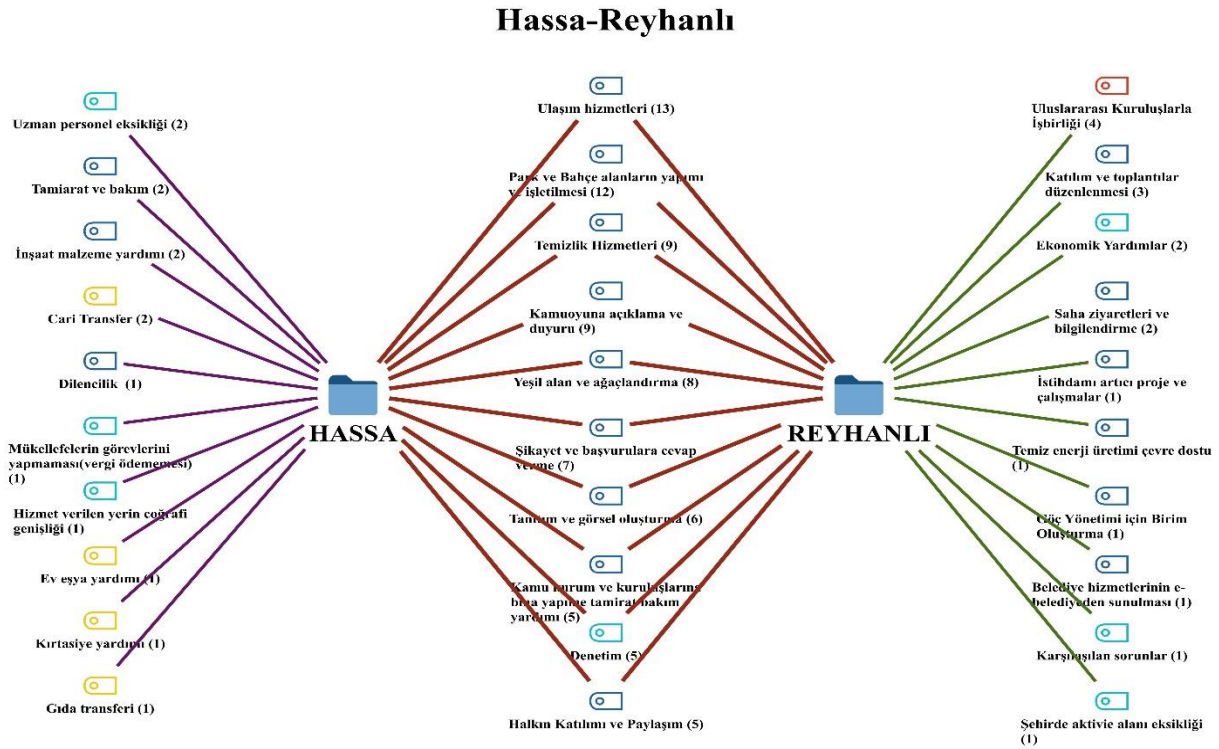
Şekil-6 Reyhanlı ve Erzin Belediyesi İki vaka modeli

Şekil-6 Reyhanlı ve Erzin Belediyeleri iki vaka modeli

Şekil-6’da Reyhanlı ve Erzin Belediyeleri’nin 2021 yılı faaliyet raporlarından oluşan kod listeleri iki vaka modeli verilmiştir.

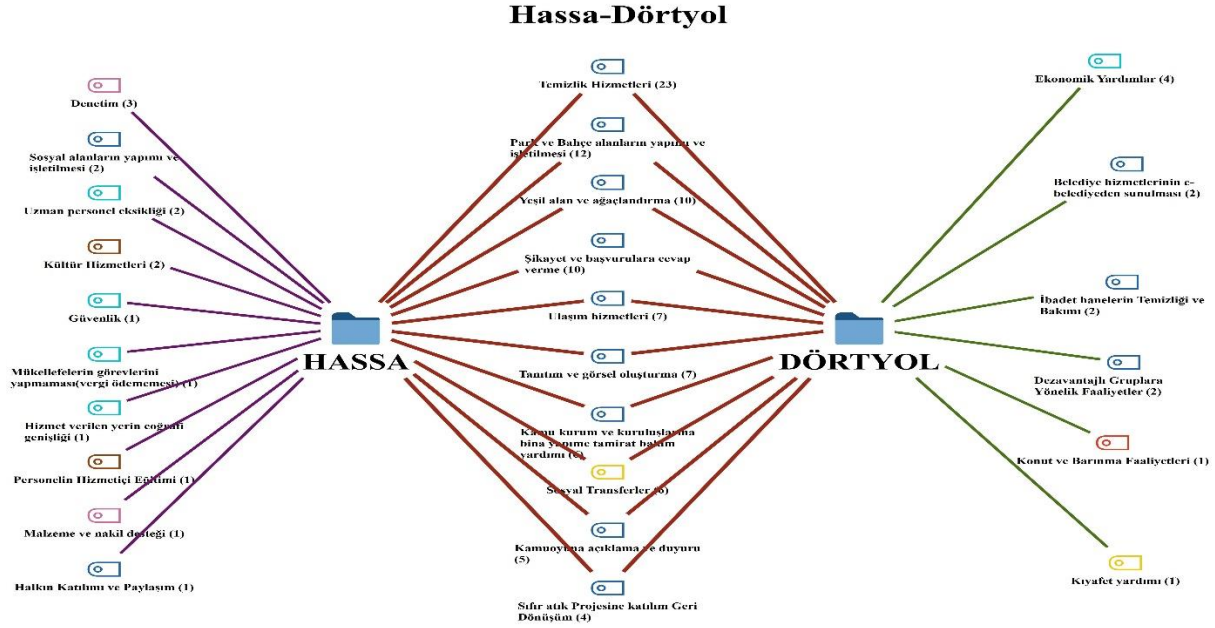
Şekil-7 Hassa ve Reyhanlı Belediyesi İki vaka modeli

Şekil-7 Hassa ve Reyhanlı Belediyeleri iki vaka modeli

Şekil-7’de Hassa ve Reyhanlı Belediyeleri’nin 2021 yılı faaliyet raporlarından oluşan kod listeleri iki vaka modeli verilmiştir.

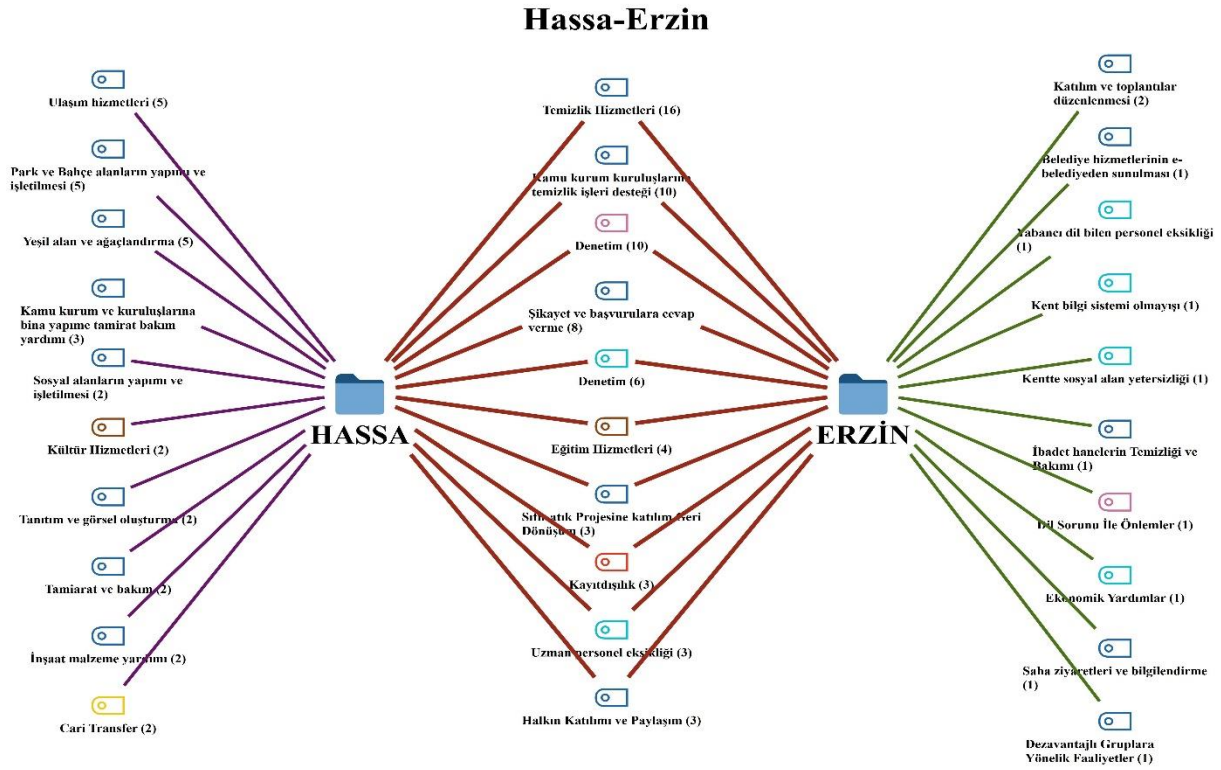
Şekil-8 Hassa ve Dörttyol Belediyesi İki vaka modeli

Şekil-8 Hassa ve Dörttyol Belediyeleri iki vaka modeli

Şekil-8’de Hassa ve Dörttyol Belediyeleri’nin 2021 yılı faaliyet raporlarından oluşan kod listeleri iki vaka modeli verilmiştir.

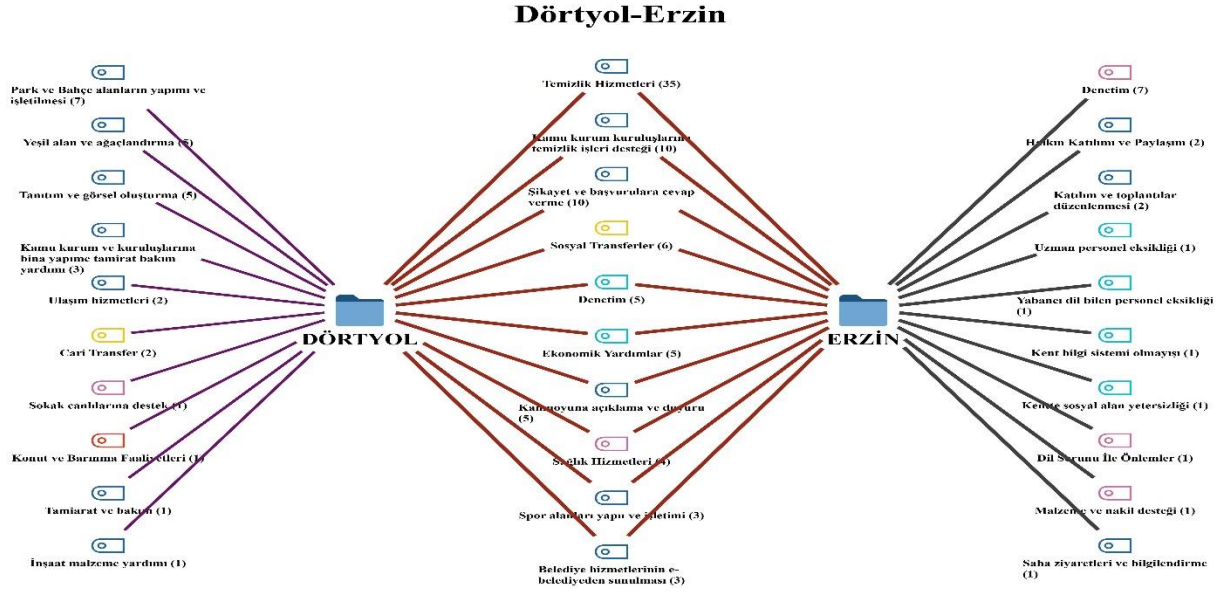
Şekil-9 Hassa ve Erzin Belediyesi İki vaka modeli

Şekil-9 Hassa ve Erzin Belediyeleri iki vaka modeli

Şekil-9’da Hassa ve Erzin Belediyeleri’nin 2021 yılı faaliyet raporlarından oluşan kod listeleri iki vaka modeli verilmiştir.

Şekil-10 Dört Yol ve Erzin Belediyesi İki vaka modeli

Şekil-10 Dört Yol ve Erzin Belediyeleri iki vaka modeli

Şekil-10'da Dört Yol ve Erzin Belediyeleri'nin 2021 yılı faaliyet raporlarından oluşan kod listeleri iki vaka modeli verilmiştir.

Tablo-1 Kod Matris Tarayıcısı

Kod Sistemi	Hassa ...	Dört yo...	REYHA...	Erzin F...	TOPLA...
İstihdamı artırıcı proje ve çalışmalar			1	1	2
Sosyal alanların yapımı ve işletilmesi	2	1	1	6	10
Ulaşım hizmetleri	5	2	8	6	21
Spor alanları yapımı ve işletimi	1	2	2	3	8
Temiz enerji üretimi çevre dostu			1		1
Kamu kurum ve kuruluşlarına bina yapımı	3	3	2	3	11
Göç Yönetimi için Birim Oluşturma			1		1
Belediye hizmetlerinin e-belediyeden sunulması	1	2	1	2	6
Park ve Bahçe alanlarının yapımı ve işletilmesi	10	12	10	3	35
Temizlik Hizmetleri	5	24	12	24	65
Güvenlik	5	3	8	7	23
Karşılaşılan sorunlar	4	2	3	5	14
İbadet hanelerin Temizliği ve Bakımı	1	2	1	1	5
Eğitim Hizmetleri	6	1	3	2	12
Sağlık Hizmetleri	6	4	6	9	25
Ekonomik Yardımlar	1	4	3	1	9
Konut ve Barınma Faaliyetleri		1			1
Uluslararası Kuruluşlarla İşbirliği			4		4
Halkın Katılımı ve Paylaşım	8	15	24	11	58
Dezavantajlı Gruplara Yönelik Faaliyetler	5	4	2	1	12
Sosyal Transferler	6	10	2	2	20
TOPLAM	69	92	95	87	343

Tablo-1 kod matris tarayıcısı incelendiğinde ilçe belediyelerinin sunduğu en temel hizmetlerden olan temizlik hizmetlerinin en çok kodlandığı görülmektedir. İlçelerde yaşayan nüfusa sunulan hizmetlerden olan temizlik hizmetlerine “göçmen”, “sığınmacı” olan nüfusta etki etmektedir. Dört ilçe

belediyesinin ilçe nüfusları ile birlikte “göçmen”, “sığınmacı” olan nüfusa sosyal alan, park bahçe, çocuk oyun alanları yaptıkları, işlettikleri, temizlik ve bakımını yaptıkları ve yeni projelere giriştikleri görülmüştür. İlçe nüfusu ile birlikte “göçmen”, “sığınmacı” nüfusa da, yerel yönetimleri, yeşil alan, oyun alanı, sosyal alanları artırma eğilimine ittiği sonucuna ulaşılmıştır.

Uluslararası göç dalgasından olan Suriye göç dalgası öncelikle Türkiye’nin sınır şehirlerine olmuştur. Bu sınır şehirlerinde Hatay’da vardır. Hatay şehrinin ilçeleri göç dalgasından oldukça etkilenmiştir. Ancak göç dalgasından en çok etkilenen ilçe kuşkusuz Reyhanlı’dır. Tablo-1’de Reyhanlı göç yönetimi ve genel bağlamda Dört Yol, Erzin ve Hassa Belediyelerinden 4(dört) farklı faaliyette bulunmuştur;

1. Uluslararası kuruluşlarla işbirliğine girerek projeler yürütmüştür.
2. Örgüt yapısında göç birimi kurmuştur
3. Göçmen ve sığınmacıları istihdam etmek için mesleki teknik eğitim alma projesi yapmıştır.
4. Temiz ve Çevre dostu enerji üretimi projesi yapmıştır.

Tablo-1’de istihdam artırıcı proje ve faaliyette bulunan Reyhanlı ve Erzin Belediyeleri görülmektedir. Reyhanlı Belediyesi göçmenlerin istihdama katılmalarını kolaylaştırmak için mesleki teknik eğitimi merkezi projesi yapmıştır. Erzin Belediyesi bölge halkının istihdamı için organize sanayi bölgesi projesine hisseli ortak olarak katılmış ve projeye katkı sağladığı görülmüştür.

Sosyal alan yapımı ve işletilmesi bağlamında her dört belediyenin yatırım ve proje yaptıkları görülmekle birlikte Erzin Belediyesi’nin projeleri yerel olmakla birlikte bölgeye hitap etmesi ve proje sayısı olarak önde olduğu kodlanmıştır.

Tablo-1’de belediyelerin temel hizmetlerinden olan ulaşım hizmetleri, yerel nüfusla birlikte “göçmen”, “sığınmacı” nüfusa da hizmet sundukları görülmüştür.

Tablo-1’de her dört belediyenin de kamu kurum kuruluşların binalarına malzeme, tamirat ve bakım yardımı faaliyetlerinde bulunduğu görülmüştür. Kamu kurum ve kuruluşları hem ilçe nüfusuna hem de “göçmen”, “sığınmacı” nüfusa hizmet sunmaktadır.

Tablo-1’de belediyelerin e-belediye hizmetleri sundukları görülmüştür. Halkın belediye hizmetlerinden e-belediye üzerinden almalarının sağlandığı görülmüştür.

Tablo-1’de belediyelerin buldukları ilçelerde çevre sağlığı güvenliği, sosyal alan güvenliği, ortak alanlarda, pazarlarda, denetim hizmetleri yaptıkları kodlanmıştır.

Tablo-1’de belediyelerin karşılaşılan sorunlarda dilencilik, satışlarda kayıt-dışılık, gıda sağlığı bağlamında sorunlarla karşılaştıkları çözüm ve müdahale ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Göçmen ve sığınmacı nüfustan kaynaklı karşılaşılan sorunlara etki ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo-1’de belediyelerin ibadethanelerin bakımı temizliği konularında faaliyette buldukları görülmüştür.

Tablo-1’de belediyelerin eğitim hizmetlerinde, ilçelerinde bulunan okullara bakım, malzeme desteği, temizlik desteği ve ilçe nüfusuna iyi hizmet sunmak amacıyla belediye personellerini hizmet içi eğitimden geçirdikleri görülmüştür.

Tablo-1’de belediyelerin sağlık hizmetlerinde temizlik, hijyen desteği, hasta nakil etme, malzeme desteği vs. şeklinde yaptıkları faaliyetlerden anlaşılmaktadır.

Tablo-1’de belediyelerin ekonomik olarak nakdi yardımda faaliyette buldukları görülmektedir.

Tablo-1’de konut ve barınma bakımından Dört Yol Belediyesi’nin faaliyette bulunduğu görülmektedir.

Tablo-1’de belediyelerin iş ve işlemlerinde, karar almaları bağlamında halka bilgi sunma ve halkın katılımı önemlidir. Bu bağlamda halkın katılımı, halka bilgi sunma ve sorunların çözümünde halkın desteği ve katılımının sağlanması adına faaliyette buldukları anlaşılmıştır.

Tablo-1’de belediyelerin sosyal transfer ve dezavantajlı gruplara yapılan transferler bağlamında ilçe nüfusu ile birlikte “göçmen”, “sığınmacı” nüfusa gıda, kırtasiye, nakdi, malzeme, ev eşyası yardımı şeklinde faaliyetlerde buldukları “cari transfer” bütçe tertiplerinden yaptıkları kodlanmıştır.

Tablo-1’de 13 tema ile ilgili faaliyetler kodlanmıştır. Hatay ilçe belediyelerinden Reyhanlı, Dört Yol, Erzin ve Hassa Belediyelerinin 2021 faaliyet raporlarından oluşan kod listesi toplamı 343’tür. Reyhanlı 95 (doksan beş), Dört Yol 92 (doksan iki), Erzin 87 (seksen yedi), Hassa 69 (altmış dokuz) kodlama yapılmıştır.

Tablo-2 İlçe Nüfusu ve Sığınmacı Sayıları

Sıra No	İlçe Adı	Nüfusu	Geçici Sığınmacı Sayısı	İlçe Nüfusuna Oranı %
1	Reyhanlı	105.309	84.429	81,50
2	Dört Yol	127.989	11.031	8,62
3	Erzin	41.677	4.684	11,24
4	Hassa	56.952	8.784	15,42
Toplam		331.927	108.928	

Tablo-2 ilçe nüfusları 2021 yılına aittir. Geçici sığınmacı sayısı il Göç idaresinden alınmıştır.

Tablo-2’ye bakıldığında Hatay’ın ilçelerinin sığınmacıların ilçe nüfusuna oranı en az %10 civarındadır. Reyhanlı ilçesinde geçici sığınmacı sayısı 120.000’in üzerinde olduğu yönünde bilgilerde mevcuttur (Reyhanlı Belediyesi Göç Ana planı). Bu dört ilçeden Reyhanlı İlçesi’ni, göç dalgasında öne çıkartan etmenlere bakıldığında; tarihsel ilişkiler, akrabalık, dil ve din benzerliği, aşiretsel bağlar, kültürel benzerlikler, iş benzerlikleri (Reyhanlı’nın toplumsal yapısı, Hatay’ın ve Reyhanlı’nın göç tecrübesi ile birlikte sınır kapısının bu ilçede olması söylenebilir. Benzer yönde Şanlıurfa ilinin göç özellikleri gösterilebilir (İnce, 2018: 318).

Göç bağlamında kaynak-hedef olarak bakıldığında Reyhanlı ilçesinin Suriye’ye sınır olması, fiziksel olarak yakın olması özellikle dezavantajlı Suriyeli sığınmacılar için cazip hale getirmektedir. Bunun ile birlikte göçmenlerin benzerliklerden dolayı göç ettikleri mekânlarda “yumuşak geçişi” sağladığı görülmektedir (İnce, 2018: 315).

Reyhanlı ilçesinde Suriyeli göçmenlerin “mekânsal yoğunlaşması” kültürel pratikler bağlamında dil, önemli bir etken olarak görülmektedir. Kamu kurumlarında hizmetlerden faydalanılırken yerel halkın iki dili de bilmesi Suriyeli göçmenlere büyük pratik sağlarken örnekleme seçilen diğer ilçelerde bulunan sığınmacılara kolaylık pratiği sağlamamaktadır. Bu durumun sığınmacılara da Türkçe’yi öğrenme fırsatı sağladığı görülmektedir. Örnekleme seçilen ilçelerdeki belediyelerden Dört Yol, Erzin ve Hassa Belediyelerinde Yabancı dil bilen personel eksikliği yönünde sonuç doğururken Reyhanlı Belediyesinde personellerden Suriyeli sığınmacılar ile aynı dili bilen personeli bulunması bağlamında Reyhanlı Belediyesi’ne avantaj sağladığı yönündedir.

6. SONUÇ

Küresel krizler, savaşlar sonucunda uluslararası göç dalgası olmaktadır. 2011 yılında başlayan Suriye Krizi sonucu göç dalgasından Türkiye etkilenmiştir. Türkiye’nin Suriye Göç dalgasından etkilenen kentlerinden Hatay ili de vardır. Bu göç dalgasından kentler daha çok etkilenmektedir. Kentlerin önemli aktörü olan yerel yönetimler bu süreçlerde önemli görevlerle karşılaşmaktadır. Bu çalışmada Hatay ilinden dört ilçe belediyesi amaçlı örneklem seçimiyle belirlenmiştir. Reyhanlı, Dört Yol, Erzin ve Hassa Belediyeleri örneklem olarak belirlenmiştir.

Belirlenen dört ilçe belediyelerinin 2021 yılı faaliyet raporları nitel yöntem olan belge inceleme ve içerik analizi ile MAXQDA nitel içerik analizi çözümleyicisi programıyla veri çözümlemesi kodlaması yapılmıştır. Literatürden oluşturulan 13 tema ile faaliyet raporları kodlanmıştır. Dört ilçe belediyelerinin faaliyetleri kodlanmıştır. Toplam 343 faaliyeti 13 tema kavramları ile ilişkili kodlanmıştır.

Yerel yönetimler göç dalgasından önemli ölçüde etkilendikleri görülmüştür. Yerel yönetimlerin buldukları bölgelerde önemli bir aktör oldukları görülmüştür. Mevzuattan kaynaklı ve mali kaynak konusunda sorunlar yaşadıkları, ortadadır.

Suriyeli geçici sığınmacılarla ilgili makro politika yönünden belirsizlikler yerel yönetimlerin faaliyetlerinde kaynak, faaliyet, denetim açısından ekstra görevler doğurduğu görülmektedir.

Hatay ili özelinde göç olgusu bağlamında tarihi tecrübeler, dil, din birliği, farklı din, etnisiteye saygı kültürünün varoluşu bu ili daha da önemli kılmaktadır. Örnekleme seçilen Reyhanlı, Dört Yol, Erzin, Hassa İlçeleri göçmen ve sığınmacılarla ilgili ciddi sınav vermişlerdir. Gelişmiş birçok batı ülkesi uluslararası göç dalgası ile Türkiye'nin verdiği sınavı verememiştir.

Ancak göç dalgası Türkiye'yi ve özelde kentleri daha çok etkilemektedir. Nitekim Suriyeli göçmenlerin %92'si kentlerde yaşamaktadır (Erdoğan, 2017: 16). Göç bağlamında kaynak ülke ve hedef ülke açısından Suriye göç dalgasında süreçteki belirsizlik kentlerde 'mülteci mekânlaşmasının' yaşanması sürecin uzaması hedef ülke vatandaşlarını endişeye sevk etmesine göçmenlerin göç ettikleri ülkeye uyum sağlayamaması, geri dönüşün uzaması sorunların devam edeceği yönündedir (Babaoğlu ve Kocaoğlu, 2017:14).

Yerel yönetimler, göç dalgası ile temel görevleri olmak üzere birçok alanda hizmetlerine devam etmektedirler. Bu hizmetleri yaparken buldukları lokasyonlardaki nüfus sayısına göre kaynakları aktarıma uygun olarak kullanmaktadırlar. Bu bağlamda kendi nüfus sayısının belli oranında "göçmen", "sığınmacı" nüfusuna da kamu hizmetini sundukları sonucuna ulaşılmıştır. Bilindiği üzere kamu hizmeti için kaynak ve örgütlenme gereklidir. Göç yönetiminde finansal, uzman personel, materyal vs. birçok alana ihtiyaç duyulmaktadır.

Yerel yönetimlerin göç yönetimi, sosyal yardım gibi alanlar da hizmet sunması için merkezi yönetim, büyükşehir belediyeleri ile işbirliğine ihtiyaç duymaktadır. Bu işbirliği için veri yönetimi çok önemlidir. Sosyal transfer, göç yönetiminde mükerrerliğin önlenmesi, kamu kaynaklarının optimal kullanılması için gereklidir. Bu bağlamda yerel yönetimler ile merkezi hükümet arasında işbirliği, veri kullanılması mevzuat bağlamında kişisel veri kullanılmasında dikkat edilecek hususlar çerçevesinde yasal zemin oluşturulabilmelidir.

Belediyelerin "göçmen", "sığınmacı" nüfusun uyum süreci bağlamında Reyhanlı Belediyesi'nin meslek eğitim merkezi uygulaması ve belediye örgütünde göç yönetimi birimi kurması, göç yönetimi açısından uluslararası kuruluşlarla finansal destek projeleri ile süreçte öne çıkan durumlardır.

KAYNAKÇA

Ateş, K. (2020). Göç Yönetiminde Yerel Yönetimlerin Rolü. *Iğdır Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (5), 23-40.

Babaoğlu, C. ve Kocaoğlu, M. (2017). 'Kentli' Sığınmacılar Meselesi ve Belediyeler. *Türk İdare Dergisi*, 485, 497-518.

Ekici, B. (2005) Kamu Yönetiminde ve Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma Bağlamında Denetim. A. Nohutçu ve A. Balcı (Ed.), *Bilgi Çağında Türk Kamu Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması-1*(ss.57-94). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

Erdoğan, M. (2017). "Kopuş"tan "Uyum"a Kent Mültecileri Suriyeli Mülteciler ve Belediyelerin Süreç Yönetimi: İstanbul Örneği. İstanbul: Marmara Belediyeler Birliği Yayını.

Eryılmaz, B. (2018). *Kamu Yönetimi*. İzmit/Kocaeli: Umuttepe Yayınları

İnce, C. (2018). Uluslararası Göç Bağlamında Türkiye'deki Suriyeli Göçmenlerin Mekânsal Yoğunlaşması. *İKSAD Publishing House*, 1-362.

Kaya, A., Akkaya, A., Baysan, Y., Coşkun, Ç. vd.(2020). *Türkiye'de Suriyeli Göçü ve Belediye Deneyimleri: Kitleli Göçler Yerel Yanıtlar.(Yerel yönetim ve Göç Dizisi-10)*. Ankara: Uzerler Matbaacılık Sanayi Ltd. Şti.

Peker, D. ve Köseoğlu, İ. (2021). Koronavirüs (COVID- 19) Salgınında Krizle Mücadelede Yerel Yönetimlerin Rolü: Beş Büyükşehir Belediyesinde Bir Analiz. *Assam Uluslararası Hakemli Dergi*, 8 (18) , 87-102.

Şahin, Y. (2019). *Yerel Yönetimler*. Bursa: Ekin Yayınevi.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11. b.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

İnternet Kaynakları

<http://www.mhd.org.tr/tr/> ziyaret tarihi 25.01.2023

<http://www.sp.gov.tr/tr/> ziyaret tarihi 31.01.2023

<https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> ziyaret tarihi 05.02.2023

<https://www.dortyol.bel.tr/> ziyaret tarihi 31.01.2023

<https://www.erzin.bel.tr/> ziyaret tarihi 31.01.2023

<https://hasa.bel.tr/> ziyaret tarihi 31.01.2023

<https://www.reyhanli.bel.tr/> ziyaret tarihi 31.01.2023

<https://www.nufusu.com/> ziyaret tarihi 31.01.2023